

Iva Vranská Rojková

Davidov odkaz

skutočný príbeh

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

Iva Vranská Rojková

Davidov odkaz

skutočný príbeh

Copyright © Iva Vranská Rojková, 2014
Cover design © Iva Vranská Rojková, Jana Satková, 2014

© Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov,
spol. s r. o., Bratislava 2014
e-mail: vsss@stonline.sk; <http://www.vsss.sk>

Realizované s finančnou podporou
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

VYDAVATELSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV, spol. s r. o.

Iva Vranská Rojková: Davidov odkaz
Zodpovedná redaktorka: Božena Rolková (profitexty.sk)
Grafická úprava a obálka: Jana Satková
Na obálke sú použité fotografie: *Davidov portrét (z rodinného archívu),
Ostatky detí zavraždených kráľom Herodesom po narodení Krista – Betlehem*
(autorka Iva Vranská Rojková)
Tlač: P+M Turany

Prvé vydanie
Printed in Slovakia

ISBN 978-80-8061-795-0

PÁR SLOV NA ÚVOD

„*Byť rodičmi je nesmierne zodpovedná úloha – oveľa náročnejšia, než si obvykle rodičia vo svojej naivnosti, niekedy ľahkovážnosti, myslia,*“ taký nevypovedaný odkaz od svojho syna Davidka prijali Silvia a Ján a prerozprávajú vám ho prostredníctvom románu, ktorý držíte v rukách.

Príbeh Davidka, ktorý si v tejto knihe prečítate, je pravdivý vo všetkých detailoch týkajúcich sa týkajú chlapcovho zdravotného stavu, liečenia, pomerov v zdravotníckych zariadeniach aj prístupu lekárov. Detaily rodinného života sa dotýkajú základných reálnych faktov, ale sú voľne interpretované a autorsky dotvorené. Pravdivý je však prerod vzťahov v rodine, pretože Davidko svojim rodičom „*otvoril oči*“ a vďaka nemu „*spoznali, čo je v živote dôležité*“.

Silvia a Ján zverejňujú svoje rodinné poslanstvo ako poučenie a varovanie pre iných, aby sme neopakovali ich chyby, lebo môžu mať fatálne následky. Pre mňa ako autorku je kniha *Davidov odkaz* skompletizovaním výpovede, o ktorú som sa snažila vo svojom predošlom románe *Vakcína alebo Nedovoľ, aby mi ublížili!* – jej doplnením o reálny príbeh dieťaťa poškodeného očkovaním. Tematický záber *Davidovho odkazu* je však oveľa širší, a to jednak z hľadiska odkrytia reálnych pomerov v slovenskom zdravotníctve (najmä na detskej onkológii), jednak hĺbkou ponoru do duší chlapcových rodičov a situácie v rodine, ktorú zasiahla ťažká choroba dieťaťa.

Davidkov príbeh sa nerozpráva ľahko, ani sa ľahko nečíta. Také už raz bývajú príbehy, ktoré píše život... *Davidov odkaz* je však aj svetlom – svetlom pravdy, ktoré zasvietilo chlapcovým rodičom, a mnoho vecí vo svojom živote zmenili. Svetlom pravdy o našej spoločnosti, a ostáva dúfať, že nám nielen zasvieti, ale nás i osvieti, a tým pomôže zmeniť pomery aj na tomto „fronte“.

Iva Vranská Rojková

Ďakujem za vaše názory, na ktoré sa teším na adrese: vranska.knihy@gmail.com

Už tichučko spinká...

*Usnulo malé chlapčiatko,
tak nádherne a presladko,
že zobudiť ho bol by hriech...
Nech v raji zvoní jeho smiech,
kde netrýzni ho bolesť krutá,
kde spadnú z duše všetky putá,
kde naplní ju šťastie večné
a nikdy od nej neutečie...*

*Tak prosím Ťa, až večer slnko zhasne,
vzkries na nebi malý plamienok zase,
rozsviet' hviezdíčku maličkú,
Davidkovu dušičku.*

8

*„Verte mi, že nie je nič horšie, ako keď sa vás vaše dieťa opýta:
„Mami, čo sa to so mnou deje? Mami, budem žiť?“
... Myslím, že ľuďom už nestačí vysvetlovať, ľudí musíte šokovať,
aby niektoré veci pochopili.“*

Davidova mama

8

Komplikácie BCG-vakcinácie

„Prejavy choroby sú rôznorodé:

... V Škandinávii boli často pozorované intramuskulárne abscesy ...

... BCG-osteomyelitída je prioritne lokalizovaná v meta- a epifýze dlhých dutých kostí na ľavej strane tela (strana aplikácie očkovania).

Čas latencie predstavuje priemerne osemnásť mesiacov. Typický je diskretný klinický priebeh s lokálnym opuchom a obmedzením pohybu. Röntgenologicky sa ale ukazujú masívne zmeny najmä v podobe osteolytických ložísk. Prognóza pri včasnej terapii je dobrá vďaka priaznivej odozve na tuberkostatiká...“

*H. Stallinger, H. Kolleritsch: BCG-Impfung und ihre Komplikationen:
Klin. Pädiatr. 202 (1990), s. 310*

Obloha bola tesne nad horizontom rozdrapená ako aušusová obliečka a dlhá úzka trhlina v jednotvárnej sivej oblačnosti odhaľovala žiarivú hĺbku podvečernej oblohy, zohyzenú dvomi nemilosrdnými pruhmi chemitrajls. Keby vtedy tak rozdrapili mňa, keby strhli plášť mojej duše, obnažili by podobný nastupujúci západ slnka. Západ slnka nádeje, ktorý nastolil noc. Čiernu ako rolák, do ktorého ma nasúkal....

Keby trhli o kúsok prudšie, nadabili by na ešte pokročilejší podvečer. Bolestne červený ako pri silnom krvácaní. A pod ním, paradoxne, alebo preto, že to tak má byť – rodiaci sa nový život. Život a smrť zasnúbené v jednej duši. Osudovo vtisnuté do jedného tela. Ako zo zlého románu, ktorý však ja musím žiť. Ktorý musím vládnuť žiť!

Keby vtedy, keď som kráčala z nemocnice, mojej duši nielen roztrhali plášť, ale keby ju prigniavili skutočnou tiažou nakopenou v jedinom ľudskom osude, až by zaprašťalo jej jadro, keby rozdrúzgali jej škru-pinu, vtedy by sa rozliala do slz. A liala by sa, kým by sa celá nevyliala z hrude. A kým by hrud' neostala prázdnu schránkou. Moja hrud'.

Avšak moja duša už bola z kameňa. Ani len v rozprávkach, ani len obor nevyroní z kameňa slzy vody. Keď skalu poriadne stisne, rozdrví sa na prach, ale nezplače. V rozprávke len ľudská bytosť a len podvodom rozplače kameň. Podvodom s hrudou čerstvého syra.

A v realí? Aké namáhavé občas býva ostať kameňom, nezmäknúť do ľudskej podoby a nenechať sa rozdrviť...

Keby som vtedy srdcervúco ronila slzy, všetci okolo by si mysleli, že je už dobre. Mohli by ma tíšiť. Vedeli by, že predsa len žijem. Že dýcham. Že len neduním naprázdno ulicou v klapote neúprosných opätkov trestajúcich rytmickými údermi nevinnú dlažbu.

No moje oči vtedy ostávali suché. Nebolo v nich viac slz. Všetky som vyplakala...

Duša mi na povrchu – v mieste dotyku so životom – zmineralizovala. Skryla sa do protiletického krytu kamennej škrupiny. Schúlená, kým ma prestanú bombardovať trieštivé myšlienky podobné kazetovým bombám. Ak som sa nechtiac nejakej chytila, rozprskla sa pod dotykom a pôsobila mi nespočetné množstvo vnútorných zranení.

Keby som vtedy... vlastne, keby som postupne predtým neskamenela, ukričala by som sa od bolesti nocami, upierajúcimi vykupiteľský spánok už i mne, po tom, čo ho zanovito upierali Davidkovi.

Za všetko môže tá obloha. Obloha s rovnako rozdrapeným plášťom ako pred deviatimi mesiacmi. Za mútnou nudnou ťaživou šedou, v úzkej škáre, v priezore do jej vnútra, prístupnom pohľadu prenikajúcemu za oponu, neskutočne čistá a jasná. Priezračná a nežne ružová. Taká ozajstná, pravdivá a hlboká, až to zaboľelo. Zarezonovalo. Ona môže za to, že sa mi do očí natisli slzy, ktoré som vtedy nevládala vyplakať. Vlastne, nesmela vyplakať.

A ani dnes nesmiem. Ani dnes, keď kráčam v ústrety rozdrapenej oblohe a v kočiku, ktorý pred sebou tisnem, spí môj mladší syn. Jediný živý...

Možno nastáva čas ožiť pre nový život. Možno je to moja povinnosť, môj dlh. Veď moje živé deti potrebujú mamu. Potrebujú mamino srdce. Pridlho sa bojím pozrieť do spätného zrkadla v strachu, čo tam uvidím.

Zvláštne. Z hĺbky detstva sa mi zrazu vynorila spomienka. Veď som sa už raz v živote takto bála pozrieť na svoj obraz. No nie do zrkadla na dne duše, ale do zrkadla v našej predsieni. Stála som pri ňom a zbierala svoju dvanásťročnú odvahu, aby pohľadom preskúmala, ako vlastne vyzerám. Pár dní pred tým sa mi stal úraz. Zletela som z prašiaka po nevydarenom gymnastickom cviku. Dolu hlavou, zakvačená pod kolenami za hornú tyč a rukami sa pridŕžajúc dolnej, som chcela prešvihnúť nohy a pristáť nimi na zemi. Samozrejme, živá a zdravá, ako niekoľkokrát predtým. No tentoraz som omylom skrčila ruky a namiesto toho, aby nohy oblúkom dopadli dozadu na zem, som letela hlavou vpred, nechránenou tvárou rovno do kamenistej hliny. O pár minút som sa už viezla na pohotovosť. Nepamätám si

bolesť, no dodnes viem pocítiť tupý otras a stuhnutie v tvári. Sestrička mi v čakárni položila na ranu gázu. Potom priviezli chlapca z havárky a ja som s mamou len čakala a čakala. Keď som sa dostala do ordinácie, gáza mi už na líci prischla. Museli mi ju strhnúť. Bolelo to. Boleli ma aj štyri stehy. O dva dni neskôr mi rana zahnisala a tvár opuchla. Znova sme sedeli v čakárni pred ambulanciou. Dva stehy mi predčasne otvorili, zranenie vyčistili od hnisu. Na druhý deň ráno som stála v predsieni kúsok bokom od zrkadla a centimeter po centimetri som sa posúvala doprava. Chcela som vedieť, ako vyzerám, no súčasne som sa toho bála. Centimeter po centimetri som sa spoznávala nanovo. Hľadel na mňa ktosi celkom iný, na koho som si musela zvykať. Spoznávala som svoju úrazom zožyzdenú podobu s hrôzou a s nádejou, že sa mi líce napokon zahojí.

Nepamätám si, žeby som vtedy pocítovala dáku hrdosť za preukázanú odvalu pozrieť sa pravde priamo do očí. Udialo sa to skôr v rovine zvedavosti, hoci som sa bála.

Teraz nie som zvedavá ani najmenej, len viem, že ak chcem normálne fungovať, musím všetko spracovať. Ak ma nemá chytať depka pri každom detailíku, ktorý mi Davidka pripomenie, musím si vybudovať dáky stabilný vnútorný postoj. A všetko sa začína pohľadom do zrkadla, do spätného zrkadla.

Mám azda priznať, že dvanásťročná Silvia bola smelšia než dvadsaťročná?

Tak dobre. Skúsím sa do toho pustiť. Centimeter po centimetri. Tak ako vtedy. A uvidím, čo zo mňa ukáže zrkadlo. Nechám ten príbeh plynúť od začiatku.

8

1. Silvia

Január, a zima nikde. Akoby sa ani nemienila dostaviť. Sánky zo dňa na deň dlhšie zaháľali v pivnici, až sme napokon Davidkovi kúpili kolobežku. Dúfali sme, že tým prehlušíme jeho netrpezlivú túžbu po bielych závejoch iným rozptýlením. Podarilo sa. Nadšene sa učil

riadiť svoje „vozidlo“ na širokom chodníku v parku, hoci som občas musela pohotovo manévrovať, aby neskončil pod kolesami kočíka s Amélkou „na palube“. Dni teraz bývajú krátke, z popoludňajšej prechádzky sa vraciame po zotmení, akoby vládla hlboká noc.

– Tatino, tatino! – vetrovka letí do jedného kúta, čižmičky do druhého, keď sa syn s krikom rozbehne za otcom, ktorý nečakane skoro prišiel zo služobky na Morave. – Jazdím ako blesk! – Chváli sa pokrokmi na novom trojkolesovom tátošovi.

– Naozaj? – žiada aj moje svedectvo Janino, pričom na mňa sprisahanecky žmurkne ponad plece syna, ktorého si počupiačky hrdopritíska k hrudi.

– Naozaj, – potvrdzujem synovo tvrdenie. – No zabudol sa ti pochváliť, ako skvelo vie pristáť na zablatenom trávniku, – dopĺňam informáciu.

– Lebo som naháňal tieň zo svetla a bola tam tma, – obhajuje sa tri a polročný kaskadér.

– A tomu mám ako rozumieť? Tak bola tam tma, či svetlo? – nechápe hlava rodiny.

– To svetlo je meniace, vieš, tatino. Ideš, ideš a tieň sa zväčšuje. A potom skočí dozadu. Vtedy, keď je tma. A pozeral som, ako skočí dozadu a bol tam už trávnik, – horlivo vysvetľuje Davidko príčinu havárie, keď od jednej pouličnej lampy k ďalšej naháňal svoje predlžujúce sa tieň a obzeral sa za tými, čo mu vznikali za chrbtom a, pre zmenu, naháňali jeho.

– Prosím ťa, Janino, ber ho hneď do kúpeľne! Amélka v kočíku zaspala, ohrejem večeru, kým sa zobudí.

– No poď, pretekár! – vyzýva manžel syna, a vedie ho za ruku do kúpeľne, aby ho vyzliekol zo zablatených nohavíc a zmyl z neho pot športového výkonu.

Halušky sa hrejú na pare, perkelt už klokoce, keď ku mne doľahne volanie, o ktorom netuším, aké je osudové.

– Preboha, to čo má?! – začujem muža spontánne zakričať z kúpeľne, a keď pribehnem, upozorní ma na hrčku, čo malému pri sprchovaní nahmatal za kolenom.

– Asi ho niečo štiplo, – skonštatuje po chvíľke nášho spoločného prehmatávania, sústredene mi pozrúc do očí, aby som pochopi-

la, že to teraz nemám ďalej rozvádzať, aby sme Davidka zbytočne neznepokojovali.

Trielim späť do kuchyne nervózne zamiešať a vypnúť perkelt, aby neprihorel. Pri večeri sa o „náleze“ nebavíme, hoci teraz aj mne naviera riadna hrča v mysli i v hrdle, ako vždy, keď s deťmi nie je čosi v poriadku. Ledva prehltam kúsok jedla. Mňa poznámka o údajnom uštipnutí v zime nelietajúcim hmyzom rozhodne neupokojila. Snažím sa zaháňať paniku kŕmením detí, respektíve dozeraním, aby večerali. Ale ani na tomto fronte nezaznamenávam väčší úspech. Davidko zas nič neje. Ledva doňho vpracem dva kúsočky kuraciny a pár halušiek.

K hrčke sa s mužom vraciame, keď decká zaspia. Janino namiesto obvyklého relaxu pred telkou so mnou ochotne rozoberá, čo by to mohlo byť a čo s tým robiť. Teda čo s tým mám ja zajtra robiť.

Ach, nechcem zapárať. Veď kto by to mal riešiť, ak nie ja? Som na materskej, muž pracuje. Musí ísť zajtra do roboty, normálne fungovať vo firme, potrebuje si v noci oddýchnuť – je len logické, že racionálne technicky načrtáva ďalšie kroky a ostatné presúva na mňa a na odborníkov. Veď ešte ani nevieme, či je to vážne.

Ja i tak strácam sily. Hlbiny nového neznáma ma desia svojimi potenciálnymi možnosťami. Muž obvyklými frázami zaháňa moje obavy. Pritom akoby nechcel rozumieť, akú veľkú časť tých obáv tvorí môj strach. Strach ísť sama so synom. Bez svojho muža. Bez opory. Možno po ortiel... Káže mi nerobiť paniku. Predpokladá, že ide o zdurenú uzlinu z nejakej infekcie a lekár to vyrieši dávkami antibiotikami, že to rýchlo prejde...

Nenalieham. Ale bolí to. Dôležité veci sme spočiatku niesli spolu s mužom. Delili sme sa o ne. Potom sa čosi zmenilo. Nevieam, čo to presne bolo. Stres? Chaos? Zvyk? Alebo otupenie duše? Mne sa skôr zdá, že fascinácia prácou. A plácou. Peniazmi, čo z práce plynuli. Akoby ich lesk a strach príst oň zrazu Janinovi zatienovali to podstatné v živote. Tak to cítim. Ale s istotou neviem povedať, či sa nemýlim. Mám málo správ o tom, čo sa vlastne deje v mojom manželovi. Spočiatku som sa neustále dovoľávala toho, na čo som bola zvyknutá z našich romantických čias. Snažil sa zareagovať milo, ale také vyžiadané pohľadanie či bozk skĺzli len po povrchu. Už nezostupoval do

„našich“ hlbok. Tak som prestala klásť požiadavky a sýtím sa z tých zázračných chvíľ, keď sa nám dotknú duše – bez slov, bez nárokov, letmo, hoci na okamih, hoci ráno svitne ďalší všedný deň.

Pochopila som totiž, že krásnej rozprávke nášho vzťahu pri opakovaných stretoch a nenaplnených očakávaniach hrozí zánik. Ostávalo mi len vyrovať sa s novou skutočnosťou, ktorá odo mňa vyžaduje pevné odhodlanie, veľa sily a nepripustiť zaváhania. Bolo to, akoby som sa prebudila do krutej dospelosti z detského sna, v ktorom ma môj milovaný muž rozmaznával. I keď to tak nevyzeralo, bolo to tak, lebo som ho mala. Dlhو, dlho pri sebe. Potom ho zrazu nebolo. Ostalo mi samej sa s tým vyrovať. Uvedomila som si, že musím veci zvládať sama. Sama a pre nás. Bolo treba prehltnúť sebaľútosť, zabudnúť na neplnené sľuby, nedotýkať sa viac minulosti – tak si ju ochrániť a ísť ďalej. Preto si i teraz zahryznem si do jazyka a rozkážem si byť statočná.

Tak sa na druhý deň hrám na sedem statočných. Zakážem si úvahy, sústredím sa na praktické kroky. Aj tak ich je vyše hlavy. Telefonát do škôlky, že neprídeme. Telefonát detskému lekárovi, mechanicky si zapisujem termín – mám ešte hodinu. Vpratať do Davidka, ktorý odmieta kakauko a chlebík so syrom, aspoň pár lyžičiek detskej výživy a tri piškótky. Čajík do ruky, k nemu Bambuľku z DVD-čka, a kým si s copatou škôlkarkou zopakuje, že sa treba vždy každému poďakovať, ponáhľam sa prebaľiť Amélku, nakŕmiť ju, obliecť, šupnúť do kočíka, pomôcť s obliekaním aj Davidkovi, naložiť deti do auta, blinker, spojka, plyn a ide sa. Zaslúžim si medailu: presne o 9:40 vchádzame do ambulancie. Pediater konštatuje, že je to cysta, čiže nejaký zápal a posielal nás na chirurgiu. V piatok zohnať narýchlo chirurga je problém, sestrička kamsi telefonuje. Davidko už nevie obsediť, behá po chodbe, Amélka sa vzpiera v kočíku. Chce sa oslobodiť z popruhov, aj jej je už dlho. Osud sa napokon nado mnou zmiluje. O 10:45 príde pani chirurgička z nemocničného oddelenia, aby skonštatovala, že tvrdý útvar je ganglióm vytvorený okolo šlachy, že obsahuje väzivovú tekutinu – a ak nezmlizne, o týždeň treba ísť k detskej ortopedičke. Pri odchode z polikliniky si pre istotu hneď s papierom z chirurgie rezervujem termín. Do štvrtka 10:00 mám teda tajm aut? Je to tajm aut mat-

ky na materskej. Amélka už začína mrnčať. Rýchlo domov – prebaľovať, kŕmiť...

A keď večer nastane v domácnosti „pokoj zbraní“, štartujem počítač. Pokúšam sa na internete vypátrať všetko o ganglióme...

8

2. *Jano*

Ide ma poraziť, keď mi to Silvia hovorí.

– Ortopedička do toho pichla a vysala obsah striekačkou. Nezdaľo sa mi to ako správne riešenie. Ale čo ja, laik? Mám dirigovať lekára? Logické, že sa matka podvedome zháči, keď do tela jej ratolesti vniká hrot ihly. Ale hádam odborník vie, čo robí? – kladie mi rečnícke otázky žena a paralelne sa ma pohľadom pýta, či uvažuje správne, či nemám alternatívne odpovede.

– Hoci... – hlas jej stíchne, zaváha, – v tomto prípade si nie som taká istá, že konala správne. Niečo ma tu škreglo. Keď už do hrčky pichala, prečo tekutinu aspoň neposlala na rozbor? Aspoň by ten zásah mal zmysel.

Vojde do mňa zlosť. Načo Davidkovi tá švihnutá ortopedička pichala do nohy, keď potom tekutinu z cysty nedá analyzovať! Hlavné, že ambulantným ultrazvukom zistí, že ide o akúsi Bakerovu cystu. Musela vidieť, že je vnútri tekutina, keď robila punkciu. Načo ju potom vôbec robila? Trýzni mi syna pre nič, za nič?! V duchu zúrím, ale navonok mlčím – syn sa hrá vedľa v izbe, musím sa ovládať.

– A najhoršie, že do večera hrčka znova narástla, – dodá Silvia.

To je posledný kliniec do rakvy mojej trpezlivosti. Zahľadím sa žene do očí. Päť sekúnd jej do duše mlčky vyžarujem aspoň dvesto kilowattov mojej nevybitej energie, no neuhne pohľadom.

– Netreba už dať Davidka spať? – pýtam sa akoby od vecí. V skutočnosti chcem skontrolovať, ako vyzerá jeho nožička.

Silvia si vzdychne, pozrie na hodinky a prikývne.

– Idem ohriať malej mliečko, – oznámi. – Prosím, daj ho do posteľe a prečítaj mu rozprávku.

Vstávam od stola, aby som vylovil Davidka z hromady hračiek a detí.

– Tatino, tatino! Dávali mi injekciu, vieš? – oznamuje mi, keď sa odpúta od hry.

– Počul som, – vravím stroho, na tú tému sa mi rozprávať nechce.

Jemu sa zase, samozrejme, nechce po sebe upratovať. Hoci vnikáť do hravého detského sveta mi je proti srsti, nasilu vymyslím basketbalovú súťaž triafania kociek do plastovej krabice a nechám syna zvíťaziť. Amélka sa tmolí okolo nás, a kým si ju Silvia vyzdvihne, po vzore brata i ona predvedie niekoľko pokusov o hod kockou.

Pri sprchovaní synovi prehmatávam nožičku. Za kolenom sa mu hrčí hrča veľká ako čerešňa. Zase do mňa vojde bezradná zlosť. Navyše sa Davidko vo vlhkom vzduchu rozkašle.

– Daj mu, prosím, po dve kvapky do nosa, nech sa mu v noci lepšie dýcha. A predtým nech sa dobre vysmrká, – inštruuje ma Silvia zo spálne, kde kŕmi dcéru.

Čo sú to za lekári?! – hromžím v duchu, keď ho napokon s dvakrát dvoma kvapkami vo vysmrkanom nose uložím. – Mesiace nevedia syna zbaviť ani obyčajného kašľa! Furt doňho pcháme dáke tie ich sirupy a kvapky, ale žeby som videl dáky radikálny efekt? Dnes sa mu to, tuším, ešte zhoršilo. Soplí, dusí sa, zle dýcha. Čítanie rozprávky prerušovali záchvaty kašľa – ledva potom zaspal.

Silvia práve vchádza do obývačky, otvára si noutbúk. Tvárim sa, že pozerám správy, ale sú to len mimikry, lebo neviem veci riešiť. Ani spracovať. Pred chvíľou by som najradšej vraždil, a nemohol som ani tresnúť pästou do stola. Pred deťmi som svoje komentáre k „udalostiam dňa“ musel prehltnúť. Teraz tuho zvažujem slová, lebo tá krásna, starostlivá, ustarostená hnedovlasá víla, čo mi za chrbtom brousuje po internete, je na kraji s nervami. Nechcem prilievať olej do ohňa.

– Tak som to našla! – ozve sa zrazu od počítača. – Predstav si, Bakerova cysta znamená, že ide o ťažký zápal a vždy sa to má dať na rozbor, – delí sa so mnou o informáciu, ktorú práve našudovala z internetu.

– Podám na tú ženskú trestné oznámenie! – vyhrkne zo mňa, keď startujem z kresla, aby som si prečítal text na obrazovke.

– Čo nám to už pomôže? A navyše, veď počuješ, zasa sa mu zhoršil ten kašeľ, – rezignovane, smutným hlasom konštatuje Silvia, otáča sa ku mne a venuje mi presmutný pohľad. – Kedy sa z toho do-

stane? Strašné, to jeho večné pokašliavanie už beriem ako normálny stav. Dnes ledva dýcha. Zase tá opuchnutá mandľa. Už koľký raz za sebou to isté? Odkedy chodí do škôlky, každý tretí týždeň je chorý. Ja už nevládzem.

Zdvíham si ju zo stoličky a pevne pritisnem k sebe:

– Nájdemé dákych lepších lekárov, dobre? – sľubujem, i keď to v tej chvíli prehodím len ako frázu, lebo vskutku neviem, čím ju utešiť.

MLčíme spolu v objatí. O ostatných balvanoch, čo mi ležia na srdci, radšej mlčím. Nechávam si pre seba i svoje názory na diletantskú punkciu, aj informácie o problémoch vo firme.

Aj to práve teraz! Už keď sme začínali podnikať v distribúcii alkoholických nápojov, som mal echo, že na tomto poli sa vedie konkurenčný boj v boxerských rukaviciach. No človek avizovaný zápas považuje nanajvýš za teoretickú možnosť, kým sa neocitne v ringu. Navyše, ak sa všetko pekne rozbieha. Veru, protivníci si vedia vybrať chvíľu, len čo je pravda! Popri nikdy nekončiacej robote vo firme stále niekoho naháňam s poslednými prácami tu na našom dome – už dávno som chcel mať hotový plot, vybetónovaný príjazd a upravenú záhradu –, do toho vpadne Davidkova uzlina a na dôvažok telefonát s „priateľskou radou“, že mám vypratať pole, lebo oľutujem.

Sporadicky pri uzatváraní kontraktov na dodávku narážam na nezáujem.

– Už máme dodávateľa, – povie majiteľ predajne v dedinke Horné Dolné a klopí zrak. No a čo, že už má dodávateľa, nemôže mať dvoch, troch, desiatich? Na nose mu vidieť, že sa mu páčia naše ceny, no i tak odmieta.

Iní, našťastie, podpísali...

Začínali sme ťažko, avšak dva roky sa nám darí pomaličky, no celkom slušne rozširovať sieť. Zákazníci náš tovar vcelku dobre privítali. Aj predajcovia naše férové ceny. Pravda, varovali ma...

Najhoršie sú nepísané pravidlá, neviditeľne vykolíkované teritória akýchsi záhadných mocipánov, ktorí si medzi sebou delia, čo im nepatrí. Neviditeľné pavučiny zbadáte len podľa zvláštneho správania ľudí, s ktorými rokujete. Nerozumiete presne, len cítite, akoby vám daka priesvitná stena bránila dostať tovar na trh. Stále na čosi narážate ako v sklenenom labyrinte, a tak skúšate ísť inde, tu napravo,

tam naľavo. Ak ste trpezliví, napokon sa vám dáky krok vpred podarí. Ale nerozumiete, čo sa deje. Zlyháva základná logika. Ponúknete lepšiu kvalitu za nižšiu cenu než konkurencia, no predajca odmietne. Nedá šancu zákazníkovi, aby si vybral – tomu ktosi nanúti svoj tovar a „monopolné“ ceny. Čo je to však za monopol, či a či vskutku jestvuje, to vám naznačia až „varovné“ telefonáty.

Z útrob bytu sa ozve prudký záchvat kašľa. Silvia, ktorá sa pred chvíľou prišla ku mne schúliť, mi vyklzne z náručia a mizne za dverami detskej izby.

8

3. Silvia

Plnými dúškami si opäť raz vychutnávam azyl detského ihriska. Svet na druhej strane jeho plota netuší, o čom hovorím. Ľudia rýchlo kráčajú po chodníku po kolená zaborení v pracovných problémoch, v škrípote rozladených vzťahov, ťahaní putami povinností odniekiaľ niekam. Možno im aj pohľad mimovoľne preletí pomedzi farebné oceľové tyčky. Možno si všimnú pár detí, ktoré pod rodičovským dohľadom zdolávajú preliezačky, hľbia tunely, či svištia vzduchom na hojdačkách. Možno začujú džavot a výkriky tých zvučných narušiteľov, ktorí sa správajú, akoby sa ich hranice netýkali. No hoci okoloidúci vidia i počujú, zvonka nemajú šancu pochopiť anomálie pozorovateľné len vnútri vyhradeného priestoru.

Ak sedíte na okraji pieskoviska, čas plynie celkom inak. Vnikajú sem vnemy, ktoré pohltnú ruch ulice. Tu cítiť iný rozmer života, keď pokožka ožíva pod dotykmi teplých aprílových lúčov. Láskajú aj líčka mojej čochvíľa už dvojročnej dcéry, kým spokojne v spánku dudle cumlík v kočíku. Niežeby mimo ihriska slnko svietilo skúpejšie, ale tam nebyva čas prijímať jeho hrejivý dar. Vždy čosi treba. Ešte rýchlo zbehnúť do obchodu, letieť variť obed, či podnikať iný z krokov každodenného kolotoča. A to ani nespomínam lekárov a choroby...

Na ihrisku prevládajú iné hodnoty. Prioritou je pomôcť vyklápať vedierka synovi, aby sa z nich piesok nevysypal predčasne. V azyle

detského ihriska myšlienky preplňujúce hlavu do prasknutia, prestávajú naliehavo búšiť v spánkoch. Tíchnu podivným spánkom v akejsi milosrdnej narkóze, aspoň na túto chvíľu, aspoň dočasne.

– Mama, ty si dnes smutná? – ozve sa nečakane z úst malého majstra, ktorý pre neviditeľných vojakov z trojvežového hradu skoroceľovými listami osedláva piatich pieskových koníkov a navlieka im uzdičky z tuhých stoniek bylinky.

– Ale nie, Davidko, – usmievam sa nasilu, – len som o niečom rozmýšľala. Ukáž! Ty si ale krásne vyzdobil tých koníkov, – snažím sa odvieť pozornosť drobného človečika k jeho výtvorom, aby si nevšimol to, čo si všimol. Opäť ma prekvapuje, ako presne dokáže čistá detská dušička trafiť do čierneho.

– Čo ešte postavíme? Vodnú priekopu? Pozri, z takýchto paličiek by mohol byť skvelý padací most, – pripravujem pre syna stavebné plány, zahrabávajúc do piesku tie, ktoré čakajú v reáli mňa.

Keby tu aspoň bol Janino. Akurát teraz musí byť preč... Aj keď jeho prítomnosť problém nevymaže, aspoň sa môžem o neho oprieť. Zakutrať sa k nemu ako do bezpečia. Bytostne by som potrebovala cítiť okolo seba ovinuté jeho mocné ruky. Zaboriť si tvár do zákutia jeho pleca, podriapať si pritom čelo šmirglom jednodňového ryšavého strniska. Nechať si hladíť rozpustené vlasy od temena hlavy až po ich končeky pod lopatkami a dať sa tak silno stískať, aby dobiedzavé obavy nenašli vo mne ani kúsok voľného miestečka.

Chlácholil ma cez telefón, no znelo to neosobne, nezainteresovane. Akoby nešlo o jeho syna. Nie, nesmiem byť voči mužovi nespravodlivá! Nemôžem mu predsa vyčítať, že každú Davidkovu „bolačku“ neprežíva tak bytostne a emotívne ako ja. Mala by som oceniť, že na rozdiel odo mňa hneď nepanikári. Že si dokáže zachovať chladný rozum. Janino Davidka miluje. Vidí sa v ňom. Hrdí sa ním. Aj keď odo mňa automaticky očakáva akýsi ful servis bez potreby svojich vlastných vstupov. Drie, aby sme sa mali dobre, a automaticky ráta s tým, že ho bude doma v nablýskanom byte pri nachystanej večeri čakať upravená ženuška a usmievavé detičky. No je to len môj problém, keď sa mi niekedy zdá, že ho nezvládnuteľné detaily tohto očakávaného štandardu nezaujímajú? Škrie ma jeho zjedno-

dušená predstava, aby to bol všetko výlučne môj biznis a jeho biznis by sa mal obmedziť na zabezpečovanie dostatočného prílevu finančných prostriedkov a na obstaranie slušného bývania. Viac, len ak náhodou vyjde čas. Nevieť sa zmieriť s nepísaným a vlastne ani nikdy nevysloveným pravidlom, že pri pomoci s domácnosťou a deťmi nemám žiadať viac.

Aj teraz. Cítim, že Davidkove choroby sú preňho nad rámec. Od februára v kuse riešime sople, kašeľ, uzliny, ktoré sa stali akútnejšie ako záhadná hrčka za kolenom. No teraz táto druhá... Všimla som si, ako si syn stále chytá stehienko, a keď som mu to miesto na slabínach prehmatala, zaliala ma horúčava. Ďalší tvrdý uzlík. Hneď som volala mužovi, no ten sa do nových problémov nechcel vžívať. Obmedzil sa na technické rady.

– Načo sú lekári? – povedal mi do telefónu. – Hlavne nech mu konečne urobia komplexné vyšetrenia. Dáke rozbery. Nieže zasa nič nezistia vďaka takej „odborníčke“ ako minule na ortopedii.

Nepochopil to hlavé, že tentoraz tam sama nezvládam ísť. Dnes som návštevu lekára detinsky odložila na zajtra. Zdanlivo z objektívnych príčin – zajtra mi malú môže postrážiť mama. No v skutočnosti akoby som ešte dúfala, že do večera možno tá druhá Davidkova hrčka odpuchne, problém zmizne. Veď sa mu práve aj cysta za kolenom zmenšila. Áno, verím, že to lekári napokon vyriešia, ale ja potrebujem, aby muž šiel za nimi so mnou. Sama mám obavy, či sa zase nedostaneme do rúk dákomu fušerovi. Nedokážem pohotovo adekvátne reagovať. Ja neviem lekárom hovoriť, čo majú či nemajú robiť.

Cítila som, že podprahová správa mojej duše k mužovi telefonicky neprešla. Nedorazila celá, v celom svojom obludnom rozmere. Nepripustil ju k sebe. Zachytil z nej len informačne dôležité útržky a aj tie odpínkal bagatelizovaním. Len ma povzbudil, že to zvládnem. Možno nečudo. Vyrušila som ho pri dákom rokovaní. Vybehol telefonovať za dvere, ale cítila som, že sa chce dovnútra čo najrýchlejšie vrátiť. Chápeť, že je v permanentnom strese a ďalšie problémy k sebe nerád pripúšťa. Preto robí, akoby neexistovali?

– Som tam zajtra večer. Potom sa porozprávame. Dal som ti meno, za kým máš ísť, – stroho odsekol rozhovor. – Pá, moja. Neboj sa. Dobrí lekári dnes dokážu zázraky, – dodal pár fráz.

Dnešok teda musím dobojovať sama. I poriadny kus zajtrajška. Lahko sa to povie, ťažšie prežije. Lebo zase plynie jeden z dní, keď čas dáva o sebe ukrutne vedieť. Každá minúta sa do človeka zahryzne šesťdesiatkrát. A zakaždým zatne do živého. Vedomie sa nedá vypnúť a neúprosne pripomína fakty, o ktorých by ste radšej nevedeli. Ak nevidíte riešenia, ak nenachádzate odpovede, ak sa myseľ prešmykuje stále na tom istom mieste, uviaznutá v lepkavom blate obáv, a vydesená sa z neho nedokáže oslobodiť, ťažko prežiť čo i len hodinu. Ja ich mám pred sebou do večera ešte deväť. A zajtra ešte raz toľko, možno i viac. Janino síce sľúbil, že sa bude ponáhľať, ale kolko-krát už vyšli takéto sľuby naprázdno a napokon som sa ho dočkala až neskoro v noci. A ak aj bol fyzicky prítomný, myseľ mával často niekde úplne inde.

– Hotovo, – zahlási David, keď lopatkou vyryje okolo hradu riadnu ryhu a premostí ju troma úlomkami vetvičky a mňa vracia späť „do hry“ na ihrisko. Poobdivujem majstrovské dielko, pohľadím plávajú hlávku a vyslúžim si očarujúci úsmev.

– Idem na šmykľavku, – zvolá zrazu, a v okamihu zmizne. Skrúti sa okolo tyčky nosnej konštrukcie a už sa štvorá nahor po priečkach oceľového rebríka. Z hornej plošinky šmykľavky mi rozosmiaty zamáva a o chvíľu mätko dopadá do pieskoviska neďaleko mňa.

– Videla si, mami? To som rýchly, čo! Ako Superman! – hrdo vypne hrud' v geste olympijského víťaza a bleskovo beží zdolávať ďalšie kolo.

– Skvelé, Davidko. Len dávaj pozor, aby ten Superman neskončil s odretým nosom, – zasmejem sa znovu, už trochu od srdca. Detská radosť je nádherne nákazlivá. Oslobodzuje. Nedá sa nezasmiať na frajerských tínedžerských gestách zdrobnených do škôlkarskej podoby.

– A čo som malý! – protestuje nespokojne, keď pri mne pristáva po druhom kole. – Amélka je malá. Ona padá. Ja som už škôlkar! Čo nevieš?

Tuším som sa dotkla jeho mužnosti. Ozaj je už veľký, keď strúha takéto hlášky. Opakuje suverénny postoj po svojom otcovi. Komické pozorovať svojské aplikácie správania, odpozeraného od dospelých... Teda, aké komické by to bolo pozorovať, nebyť neodbytných okolností, ktoré všetko poznačovali jedovatou stopou.